

Musikalske fyrtårne betyder alt

Hvis man i barndommen oplever det at synge og spille som en del af ens univers, får man en gave og et sprog, man kan tage med gennem hele livet.

Søren og klaveret

Søren og Mogens på vej mod musikalske eventyr

Kommer I fra en musikalsk familie?

Søren (S): Ja, vores mor, som var sygeplejerske, tog en organisteksamen i Vestervig kirke sidst i 30'erne. Hun gav os musikken, og klaveret var et væsentligt instrument i vores hjem. Mor spillede meget tit klaver, og vi sang tit til. Det inspirerede os seks søskende til at synge flerstemmig.

Mogens (M): Vores far var ikke musikalsk, men han var kreativ og dygtig til at male. Han elskede, når vi spillede og gav os altid plads til at udforske musikken.

Fik I musikundervisning i opvæksten?

M: Ja, vi har været med i flere orkestre, blandt andet i skolens blokfløjteorkester. Vi var også med i FDF-orkesteret, hvor Søren spillede trompet, Lars (ældre bror, red.) spillede tuba, og jeg spillede basun. Desuden gik vi til klaver hos skoleinspektørens kone fru Larsen, som var musikpædagog. Derudover spillede vi meget sammen med de børn, der boede i nabolaget.

S: Da vi var børn, var der ingen musikskoler, så byerne var afhængige af, at der var enkeltpersoner, der spillede musik. I vores messingblæserkarriere i FDF havde vi en meget karismatisk dirigent, der hed Vagn Erik Nørsgaard. Han favnede bredt og gjorde plads til alle, og det fungerede sådan, at de ældre i orkesteret lærte de yngre at spille.

M: Det var gammeldags mesterlære. Jeg begyndte at dirigere FDF-orkesterets elevorkester, hvilket lagde grund til min senere kari-

ere som dirigent. Jeg fik det virkelig ind under neglene ved at lære det på den måde.

Messingorkester på Grønland

Er der en bestemt begivenhed, der i særlig grad har præget jeres musikalske opvækst?

M: I 1970 samlede vores forældre penge ind til, at vi kunne komme til Grønland med FDF-orkesteret. Vi var 32 børn, der skulle med; det passede nemlig perfekt med to helikoptere. Søren var 12 år, jeg var 17, og Lars var 19. Det var helt unikt, bla. fordi der aldrig havde været messingorkester på Grønland før.

S: Vi var på en 3-ugers turné, og det var et meget velspillende orkester. Det har sat sig store spor i os.

Hvilken betydning har det sociale aspekt for musikken?

S: Det sociale aspekt har absolut betydning for musikken. I FDF-orkesteret var der nogen, der spillede bedre end andre, men alle havde en følelse af, at det de bidrog med, var vigtigt. Det er afgørende for os, at vi har spillet i orkester. Det er dér man lærer, at blive musiker og at være en del af noget. Jeg tror, at det orkester har født mange potentielle ledere, fordi vi fik nogle værktøjer, vi kunne bruge i mange andre forskellige livssammenhænge. Musik kan lære børn noget, de kan tage med ind i voksenlivet.

M: Ja, det social-musikalske aspekt er meget væsentligt. Man lærer at følge hinanden, lytte til hinanden og respektere hinanden. At få det

🌿 Mogens: Vores far var ikke musikalsk, men han var kreativ og dygtig til at male. Han elskede, når vi spillede og gav os altid plads til at udforske musikken.

Mogens Dahl f. 1953

Cand.phil. fra Aarhus Universitet i 1980 og dirigent fra Det Jyske Musikkonservatorium i 1983.

Har undervist på Det Jyske Musikkonservatorium i Aarhus og på Aalborg Universitet. Uddannelserne er suppleret med studier hos blandt andre Eric Ericson og Jorma Panula.

Fra 1991 - 2003 syngemester på Den Jyske Opera.

Dirigent for og grundlægger af Mogens Dahl Kammerkor, som har etableret sig på den skandinaviske scene med en stribe cd-udgivelser samt turnéer og koncerter i både Norden og det øvrige Europa. Korets seneste cd er en indspilning af 'Nordic Mass' for kor og cello, komponeret til koret af Sven-David Sandström og uropført på Ber-

gen Festsplillene i 2014.

Talrige TV- og radioproduktioner og sceniske produktioner bl.a. på Stockholms Opera, Staatstheater Kassel Opernhaus, Aarhus Teater, Den Jyske Opera, Den Anden Opera og Den Fynske Opera samt Rachmaninov Maria Vesper i Nidarsdomen Trondheim.

Gæsteforsker på Belo Horizonte University i Brasilien og gæsteforsker i de nordiske lande.

Mogens Dahl koncertsal (2005) er Danmarks første private koncertsal for klassisk kammermusik og er hyldet med P2 prisen. Mogens Dahl koncertsal er et kulturelt kraftcenter på bagsiden af Bryggen i København med koncerter og andre aktiviteter i international klasse.

bedste ud af hinanden. Men der er jo stor forskel på at arbejde med børn, hvor der skal være plads til alle, og at arbejde med professionelle musikere. Jeg føler, at jeg har været privilegeret i min professionelle karriere, i forhold til altid at kunne få superdygtige sangere og hele tiden at kunne forfine musikken. Så det sociale aspekt har en anden betydning for den professionelle del af min karriere.

Har I mødt musikken i folkeskolen?

M: Ja, på Thisted Borgerskole havde vi en lærer, der hed Per Knudsen. Han var en af de første, der var uddannet på musiklæreruddannelsen, den uddannelse jeg selv siden hen tog i Århus. Han lavede et blokfløjteorkester i særklasse, hvor han dirigerede cirka 25 fløjter. Det var egentlig ikke så sexet at spille blokfløjte, men det var bl.a. her, jeg fik en mulighed for at mærke, hvad jeg kunne. En anden markant ting fra min musikalske opvækst var i gymnasietiden, hvor amerikaneren Allan Bauer kom til Thisted som gymnasielærer. Han lavede en masse store projekter, hvor han samlede musikere og kor. Allerede fra 14 fik jeg lov at dirigere disse koncerter bl.a. ved Randers Kammerorkester.

S: Jeg har to fikspunkter fra min folkeskole. Jeg havde frøken Link i de første tre år på Thisted Borgerskole. Hun spillede Moldau og andre lidt lettere tilgængelige klassiske ting og formåede at gøre en hel klasse interesseret i det. Vi var 36 elever og på det tidspunkt ikke særlig gamle. Hun kunne styre os med Orff-instrumenter, uden at vi gik amok. I 7. klasse flyttede jeg skole og fik Per Warming til musik og religion. Det var banebrydende, fordi han tog musik så alvorlig. Vi havde kor, og han introducerede os for jazz. Han fik meget rum at udfolde sig i på skolen. Skoleinspektøren spillede trompet og var et musikalsk menneske, så han syntes, det var en selvfølge, at musik skulle fylde meget på skolen. Dengang som i dag handler musik i folkeskolen meget om enkeltpersoners initiativ og kundskaber.

Musikken går i arv

Er musikken gået i arv til jeres egne børn?

S: Ikke professionelt, men jeg kan godt spore glæden ved musikken hos dem. Min ene søn har en stor glæde ved at spille klaver. Hvis han er i dårligt humør, kan han sætte sig en time ved klaveret og spille, og

🌿 Søren: Jeg tror, at det orkester har født mange potentielle ledere, fordi vi fik nogle værktøjer, vi kunne bruge i mange andre forskellige livssammenhænge. Musik kan lære børn noget, de kan tage med ind i voksenlivet.

Søren Dahl f. 1958

Uddannet musikpædagog og hovedfag i direktion og klaver ved Det Kongelige Danske Musikkonservatorium i 1984 og med videreuddannelse i musical- og filmkomposition i London.

Komposition af musik til teaterstykker, TV-serier og spillefilm, bl.a. Jydekompaniet 3.

Har turneret som pianist i shows med bl.a. Finn Nørbygaard og Jette Torp, Jacob Haugaard samt Viggo Sommer.

I perioden 1994-98 medlem af De Nattergale og var med i showet "Nu griber det godt nok os sig".

I 1998 premiere på Mit liv som hund, det første af indtil videre 5 solo-shows, hvoraf flere er blevet sendt på Tv2 Charlie. Det seneste er showet Uploaded fra 2015 med gæstesolist Maria

Lucia Rosenberg.

Har sammen med samarbejdspartneren Kristian Borregaard skrevet 8 børnebøger og 3 julekalendere til DR P3-programmet 10 i syv: Tiske og Taske (2000), Tiske og Taske 2 (2001) og Lille Antons jul (2002). De to har også sammen komponeret balletmusik til Diana the Princess med Schaufussballetten samt musik til div. teaterforestillinger.

Øvrige bogudgivelser: "Den, der vover livet" 2010 Lindhardt og Ringhof - en samtalebog med bl.a. fhv. statsminister Poul Nyrup Rasmussen, præst Kathrine Lilleør, Muskelsvindfondens Evald Krogh samt "Med fanden i hælene" 2010 Politikens Forlag.

www.sorendahl.dk

så får han det bedre. På den måde er musik en gave, som man ikke nødvendigvis behøver at leve af. Jeg kan også se det på deres valg af musik, at de hører næsten på et mere nuanceret musikudbud end mig.

M: Jeg har tre børn. To af dem arbejder i deres eget promotion-firma, så musik er en del af deres arbejde. Og min søn, Martin, spiller skidegodt på trommer, men det er ikke, noget han lever af. De har alle tre været med til rigtig mange af mine koncerter og har derigennem et stort kendskab til musik.

Mogens, i forbindelse med din koncertsal, har du haft meget kontakt til erhvervslivet. Hvordan kan arbejdet med erhvervslivet og det musikalske arbejde kombineres?

M: Da jeg startede for ti år siden, var det ikke med tanke for, at det skulle være et kommercielt sted. Jeg havde en naiv tro på, at musikken kunne hvile i sig selv. På det tidspunkt lavede vi koncerter, og jeg underviste også mange dirigenter her. I starten hed det institut for Musik, Kor & Direktion, men halvandet år efter skiftede det navn til Mogens Dahl koncertsal. Den kommercielle del af projektet opstod sådan

set ud af det blå, og qudskelov for det, for så begyndte pengene at komme den rigtige vej. Før det havde jeg et diffust indtryk af hele den kommercielle business-verden og mente ikke, at de kunne finde ud af at drive et samfund uden kunsten hjælp til. Men så fik jeg kontakt med disse business-folk, og oplevede at det var mennesker med høj integritet og forståelse for livet og samfundet. På den måde synes jeg idag, at musikken og business-livet hænger flot sammen. Til konferencer og møder med folk fra erhvervslivet synger vi tit morgensang. Før sangen begynder, vil de fleste gerne bare have det overstået og komme videre med det planlagte program. Men når vi kommer i gang med sangen, begynder folk at smile og bliver grebet af stemningen, og bagfter er de i den grad parate til det, de skal. Jeg kom fra Den Jyske Opera, hvor jeg gik på arbejde og sang hver eneste dag, så jeg havde behov for at bringe sangen med videre. Vi afholder derfor også sangaftener i koncertsalen. Det at synge er jo også en fysisk gestalt. Mellemgulvet kommer i sving, og man bliver træt. Jeg udfordrer folk i sangen og får dem til at synge i hele toneregistret. Det gør dem trætte, men mange siger "tak for en dejlig aften" bagfter.

☘ Søren: Det var banebrydende, fordi han tog musik så alvorlig.

Søren, det er musikken, som er rammen om Café Hack. Føler du, at du som vært får afløb for din egen musikallitet?

S: Det er et ømt punkt, du berører, fordi musikken betyder alt for mig. Men det er mest samtalen, folk hæfter sig ved, de husker ikke, hvad vi har spillet. Desuden har jeg nogle begrænsninger i mit valg af musik. Selvom jeg er en af de få radioværter i et så stort program, der må vælge musik selv, har jeg nogle retningslinjer, jeg skal følge. Der står et klaver i caféen, og jeg har insisteret på, at når der kom musikere på besøg, skulle vi spille sammen. Men det stoppede vi med for tre år siden, fordi det var ganske simpelt for hårdt for mig at skulle øve til hver gang, fremfor at fokusere på samtalen. På den måde får jeg ikke afløb for min musikallitet gennem programmet. Af samme grund begyndte jeg for seks år siden igen at optræde og lave shows som musik-komiker. Til forskel fra en stand-up'er kan jeg holde pauser. Jeg kan sætte mig ved klaveret i fem minutter og spille, og det giver en anden dynamik og en ekstra dimension for publikum.

Musikken i medierne

Hvilken betydning har medierne for musikken?

M: Jeg har det svært med, at den klassiske musiks placering på næsten alle medieplatforme er trængt. Den rytmiske musik får meget plads i medierne, men jeg mener, at der mangler plads til klassisk kvalitetsmusik. Mange folk forbinder det at synge danske sange med Radioens Pigekor, hvilket i mine ører er ret uniformeret og noget sukkersødt, men det er dejligt at se, når de synger. Klassisk musik formidlet på TV er for mig ikke eksisterende. At tro at et TV-program som "Maestro" fremstiller rigtig klassisk musik er fejlagtigt, og det giver seerne et forkert indtryk. Det undervurderer folk. Dermed ikke sagt, at en rig-

tig klassisk koncert nødvendigvis skal være det sværest tilgængelige, men klassiske musik kræver en slags fordybelse

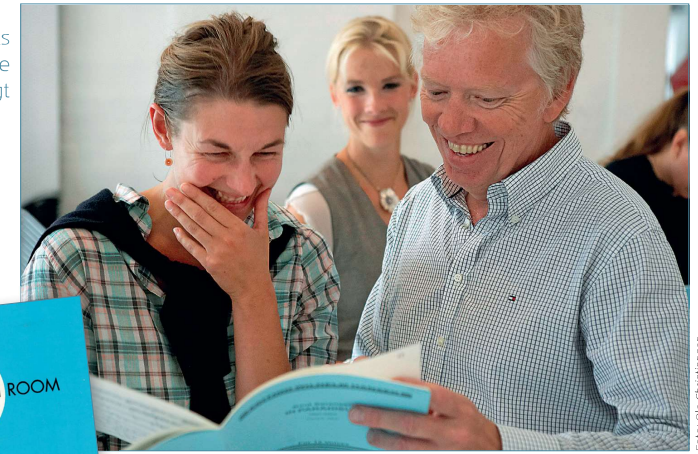
S: I en lidt anden boldgade har et program som MGP betydet meget for børns musikudfoldelse. De laver workshops med de medvirkende og arbejder meget med at give børnene en god oplevelse med musikken. MGP er originalsang, hvilket er ret unikt for et så stort medieprojekt, og det synes jeg gør det ualmindelig godt. Man kan derimod diskutere, hvad meningen er med et program som "X Factor". Der er ingen, der ender med at blive kendt på længere sigt, så programmet giver i mine øjne ingen mening. Tværtimod bremser det deltagernes naturlige musikalske udvikling. Vi elsker begge to pop, og den moderne musik er fantastisk. Men den moderne pop har bedre vilkår end klassisk musik, for den er til stede i medierne og bliver spillet hele tiden.

Musik gennem hele livet

Den italienske pædagog Loris Malaguzzi har sagt, at "et barn har hundrede sprog, men berøves de nioghalvfems". Når det vokser op, kan det synge og danse og udfolde sig kreativt, men i mødet med skolesystemet mister det de kunstneriske sprog. Hvad kan vi gøre for at bevare børns sprogformer i vores samfund?

S: Det handler om tilstedeværelse. Skoleinspektører bør have en meget større respekt for musiklærere. Når der kommer en musiklærer med energi og vilje, bør de få et stort råderum at folde sig ud i. Det handler om at finde en god balance og et godt samspil, hvor musikken får en naturlig plads. I min folkeskole sang vi hver dag i dansktimen, og musikken var på den måde en naturlig del af undervisningen. Vi har i Café Hack været meget engageret i "Spil Dansk-dagen". Jeg stod i fem år for DR's direkte korsang, hvor hele landet skulle synge med. Det var interessant at se, hvilke skoler, der var med og hvilke skoler, der ikke

☘ Mogens: den klassiske musiks placering på næsten alle medieplatforme er trængt

var. Det handlede om, hvor der var aktive musiklærere. På den skole, hvor mine børn går, blev der taget en beslutning om kun at afholde forårskoncert hvert andet år. Hvert andet år er der altså kun denne ene dag, hvor alle ni klasser optræder. Til daglig er der ikke meget musik på skolen. Men når man mærker, hvor elektriske børnene er på denne ene dag, forstår man ikke, at de ikke prioriterer det højere.

M: Jeg underviste sammen med Leif Falk på Testrup Højskole. Han satte sig hen til en pige, som sad i et hjørne og ikke rigtig fandt plads i samværet. Gennem musikken fik han hende til at blomstre, og i løbet af undervisningen, voksede hun og udviklede sig meget. Det handler om personlig tilstedeværelse. At børn har nogle musikalske fyrtårne betyder alt. Hvis man i barndommen oplever det at synge og spille som en del af ens univers, får man en gave og et sprog, man kan tage med gennem hele livet. For eksempel vil mange demente huske sange fra deres opvækst, selvom de har glemt alt andet. Det siger jo noget om, hvor vigtig sang er for os mennesker. Det er vigtigt, at vi synger, og det er vigtigt at bevare den danske kulturskat. Hvis man synger den samme sang gennem hele livet, forandrer og udvikles den sammen med én. Ordene får indhold på en ny måde, hver gang man synger dem. Når jeg som dirigent står i midten af et spændingsfelt og mærker, at publikum i den grad er på, så får jeg gåsehud, og det hele giver mening. Den følelse tror jeg også børn kan få, og jeg tror ikke, man kan blive menneske uden at have prøvet at være der. Det er dét, musikken kan.

Skal de musiske fag være hjælpefag, eller skal de have en plads for sig selv på lige fod med dansk og matematik?

M: Man bliver koncentreret af at spille musik, og den koncentration kan man bruge i folkeskolen. Verdenshistorien fortælles gennem kunst og musik. Hvis man skal fortælle noget vigtigt, gøres det bedst

gennem et kunstnerisk sprog. Derfor er det endtydigt vigtigt at prioritere kunst og musik. ☘

Foto: Ole Christiansen